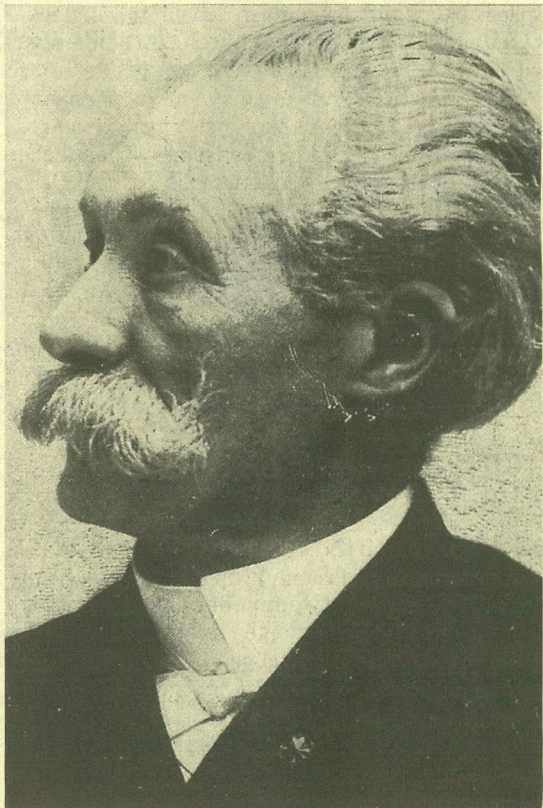

VRIENDT, Juliaan de (Gent 20 augustus 1842 – Mortsels 20 april 1935). Vader van **Sam de Vriendt**. Was de zoon van de sieraadschilder Jan de Vriendt (1809-1868), na wiens dood het gezin zich te Schaarbeek vestigde. De Vriendt studeerde aan de academies te Gent (1856-1862) en te Antwerpen (1863-1865, onder meer bij Nicaise de Keyser) en maakte talrijke buitenlandse reizen. Van 1886 tot 1894, toen hij ontslag nam, was hij leraar aan het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen; van 1894 tot 1900 katholiek volksvertegenwoordiger voor Brussel; van 1901 tot 1923 directeur van de Academie voor Schone Kunsten en het Hoger Instituut te Antwerpen. In 1907 werd hij lid van de Koninklijke Academie van België.

Als kunstschilder werkte De Vriendt, samen met zijn broer Albrecht (die hij als academiedirecteur opvolgde), in de traditie van Hendrik Leys; hij muntte uit als portrettist, in religieuze en historische taferelen en in monumentale muurschilderingen, onder andere in het Antwerpse gerechtshof (1891) en het Brugse stadhuis (1904-1905).

Op het theoretische vlak leverde hij, in de lijn van **Peter Benoit**, een aantal bijdragen over het nationale element in de kunst, onder meer op het Ne-

Juliaan de Vriendt was kunstschilder en katholiek volksvertegenwoordiger. Hij was mede-indiener van het wetsvoorstel dat in 1898 zou leiden tot de goedkeuring van de Gelijkheidswet. (AMVC)

derlandsch Taal- en Letterkundig Congres van 1870 (gepubliceerd in *De Vlaamsche Kunstbode* van 1874) en in *De Zweep* van 1871. In 1889 engageerde hij zich in de Brusselse V.B.; tot 1900 zou hij er het grootste deel van zijn krachten aan wijden. Toen keerde hij naar de kunst en naar de Antwerpse Academie terug.

De Vriendts eerste optreden in de V.B. geschiedde in januari 1889, toen hij samen met J.K. Beving, Karel G. Brants, Prosper van Langendonck (1862-1920), Emiel ver Hees en H. de Winde de Vlaamsche Bond van het Arrondissement Brussel stichtte. De geest in deze Brusselse kring was burgerlijk-flamingantisch en stelde de taalstrijd prioritaair. De Vriendt was daarbij de overtuiging toegegaan dat het **flamingantisme** zowel liberalen als katholieken diende te verenigen, omdat de partijverdeeldheid vertragend werkte op de gang van de V.B. Van deze gezindheid getuigt de stichting te Schaarbeek op 18 maart 1889 van het genootschap **Vlaamsch en Vrij**; De Vriendt werd er op 2 september 1889 voorzitter van. Hij was verder betrokken bij de werkzaamheden van het **Nationaal Vlaamsch Verbond (NVV)** en ondertekende op 25 juni 1893 mede de oproep voor de samenstelling van een **Vlaamsche Volksraad**. Hij zetelde in het

bureau van de Vlaamse landdagen (**Landdagbeweging**) van 23 februari 1890 en 18 april 1892; op de eerste hield hij een pleidooi voor de vernederlandsing van het hoger onderwijs.

De Vriendts intrede in de politiek verliep niet zonder tegenslagen: hij mislukte bij de gemeenteraadsverkiezingen te Schaarbeek op 19 oktober 1890 en bij de provinciale verkiezingen van 22 mei 1892, doch werd op 21 oktober 1894 tot Kamerlid verkozen als kandidaat van de Brusselse katholieke Vlamingen. Zijn parlementaire bedrijvigheid zou gedurende zes jaar gewijd zijn aan de belangen van de kunst en aan de V.B.

Op 16 november 1894 hield hij in de Kamer een eerste redevoering in het Nederlands; hij was daarmee een pionier en gedroeg zich daarin zo consequent, dat het NVV en de **Vlaamsche Katholieke Landsbond** besloten hem gezamenlijk daarvoor hulde te brengen. Zijn opeenvolgende interventies betroffen het gebruik van het Nederlands voor de militaire rechtbanken (wetsvoorstel, februari 1895), de invoering van het Nederlands als voertaal in de lagere scholen van het Vlaamse land (amendement, augustus 1895), de officiële vaststelling van de Vlaamse en Waalse gemeenten, inzonderheid met betrekking tot **Brussel en randgemeenten** (interpellatie, februari 1896), het taalgebruik bij de Brusselse tramwegen (amendementen, juli 1899) en bij de Nationale Bank (januari 1900) en de vernederlandsing van het hoger onderwijs, waaraan hij op 23 april 1900 zijn laatste parlementaire redevoering wijdde.

In de V.B. zal De Vriendt echter in de eerste plaats voortleven als de vader van de **Gelijkheidswet** van 1898, waartoe hij op 13 maart 1895 het initiatief nam door het neerleggen van een wetsvoorstel op de gelijkberechtiging van de beide landstalen in de wetgevende arbeid. Door de publieke opinie werd dit voorstel begroet als de belangrijkste gebeurtenis in de taalstrijd sinds 1830. De Vriendt beet drie jaar lang hardnekkig van zich af, onder meer op de algemene vergadering van het **Davidfonds** op 10 januari 1897, waar hij de Waalse aantijgingen krachtdadig weerlegde. Op 18 maart 1898 werd de **Gelijkheidswet**, na vele peripetieën, eindelijk goedgekeurd.

Na de beëindiging van zijn parlementair mandaat bleef De Vriendt nog enkele tijd actief in het Brusselse Vlaamsgezinde verenigingsleven, doch in 1903 vestigde hij zich te Antwerpen en wijdde zich van dan af geheel aan de kunst en het kunstonderwijs. In het **activisme** ging hij, wiens beide zonen op het front stonden, niet mee: op 8 januari 1916 ondertekende hij de protestbrief van **Louis Franck** aan gouverneur-generaal **Moritz von Bissing** naar aanleiding van de aankondiging van het heropenen van de Gentse universiteit met het Nederlands als voertaal. Verder liet hij zich met politiek niet meer in.

LITERATUUR: D. Peeters, *Juliaan de Vriendt*, 1960; – M. de Vroede, *Juliaan de Vriendt in de politiek en de Vlaamse Beweging*, 1960; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, IV, 1965; – L. Wils, *Honderd jaar Vlaamse Beweging*, I, 1977.

ILLUSTRATIE(S), zie: bestuur, Nederduitse Bond, taalpolitiek en -wetgeving.

ROMAIN VANLANDSCHOOT*